

1945, 23. leden. Slovensko. — Přípis, jímž velitel 1. československého armádního sboru brigádní generál L. Svoboda informuje Slovenskou národní radu a čs. vládního delegáta o povolání důstojníků do činné vojenské služby a o prověřování jejich spolehlivosti národními výbory.

Na základě jednání gen. Bočka a škpt. Procházky s 1. členem válečné rady 4. ukrajinské fronty gen. pluk. Mechlisem, velitelství 4. ukrajinské fronty povolilo, aby byli jednotlivě povoláni bez písemných vyhlášek důstojníci z povolání a v záloze na osvobozeném území Slovenska do činné služby vojenské až po čáru Košice—Prešov—Bardějov, tato místa včetně.

Povolání důstojníci mají být podle rozhodnutí velitelství fronty pečlivě prověřeni z hlediska státní a národní spolehlivosti prostřednictvím místních národních výborů a oddělením obranného zpravodajství 1. čs. sboru.

Budou povolávání důstojníci jen slovenské, české a ukrajinské (rusínské) národnosti a to důstojníci z povolání do 50 let a důstojníci v záloze do 45 let.

Sděluji Vám výše uvedená opatření a prosím o Vaši pomoc a podporu při jich provádění.

Příkládám opis dopisu okresním národním výborů.¹

Velitel 1. čsl. sboru
brig. gen. SVOBODA L.

ASNR Bratislava. Zápisnice predsednictva SNR, 1945, příloha k zápisu 3. zasedání predsednictva delegace SNR pro osvobozené území ze dne 5. 2. 1945. Orig.

1945, 23. leden. Moskva. — Dopis předsedy rady lidových komisařů SSSR J. V. Stalina prezidentu dr. E. Benešovi do Londýna o nutnosti vyřešit otázku Zakarpatské Ukrajiny dohodou mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik.

Vážený pane presidente Beneši!

Dnes jsem se od soudruha Gottwalda¹ dověděl, že československá vláda nelibě nese události v Zakarpatské Ukrajině, domnívajíc se, že sovětská vláda hodlá řešit otázku Zakarpatské Ukrajiny v rozporu se smlouvami mezi našimi zeměmi.

Musím Vám říci, že pokud u Vás vznikl takový dojem, pak se zakládá na nedorozumění.

Sovětská vláda nezakazovala a nemohla zakázat obyvatelstvu Zakarpatské Ukrajiny, aby vyjádřilo svou národní vůli. Je to tím pochopitelnější, že jste mi sám v Moskvě říkal, že jste ochotni odevzdat Zakarpatskou Ukrajinu Sovětskému svazu, s čímž jsem tehdy, jak se jistě pamatujete, nesouhlasil. Avšak z toho, že sovětská vláda nezakázala zakarpatským Ukrajincům vyjádřit svou vůli, v žádném případě nevyplývá, že by sovětská vláda měla v úmyslu porušit

¹ V tomto dopise ze dne 23. ledna 1945 oznamoval generál L. Svoboda okresním národním výborům na osvobozeném území povolávání důstojníků do činné služby vojenské. Zdůraznil zejména: „Žádám Vás, abyste povolali jen důstojníky státně a národně spolehlivé, kteří se neprovinili proti republice Československé a našim spojencům, a abyste jim vydali písemné příslušné doporučení.“ [ASNR Bratislava, Zápisnice predsednictva SNR, 1945, příloha k zápisu 3. zasedání predsednictva Delegace SNR pro osvobozené území ze dne 5. 2. 1945.] Skutečnost, že důstojníci měli být prověřováni národními výbory, svědčí o tom, jak se v československé armádě projevovala autorita lidové moci.

¹ Předseda rady ministrů SSSR napsal dopis po rozmluvě, kterou měl s Kl. Gottwaldem v přítomnosti ministra zahraničních věcí SSSR dne 23. 1. 1945. O průběhu rozhovoru poskytuje údaje depeše čs. velvyslance v Moskvě z 25. ledna 1945 otištěná v knize Zd. Fierlingera Ve službách ČSR II, str. 559n.